

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 8. Iræ malæ comparatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

PARS SECVNDA.

HUc vsque de ira vtili & moderata
libuit procœmiari, qua irasci quis
potest, vt non peccet; nunc, quò
tendimus, pergemus, ad iram malam perni-
ciosamque ante oculos ponendam. Quæ ho-
mini semper in promptu, & ferè quotidia-
na, magnū negotium faceſſit; immo, ni do-
metur, ex homine tetrum ac rabidum canem,
enimuerò ſauam belluam facit, eumque ad
omne genus peccati impellit. Vnde & maxi-
mè indiget illâ admonitione: *Irascimini,* &
nolite peccare: vel potiùs illâ, *Sit autem omnis*
homo velox ad audiendum, tardus autem ad
iram. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur,
ſed, velut Acherontica Aleſto hydris crinita
adeſt *Dirarum ab ſede ſororum Bella manu*
lethumq; gerens. Quæ ſi cui facem coniecit,
& atro

VIII
IRAE MALAE COM-
PARATIO

Ephes. 4.
25.

Virgil. l. 7.
Æneid.

*Lumine fumantes fixit ſub peſtore ta-
das,*

*Sauit amor ferri, & ſclerata inſania
belli:*

*Ira ſuper: magno veluti cum flamma ſo-
nore*

Virgea ſuggeritur coſtis vndantis aheni:

S 2

Exun-

*Exundantq; æstu latices: furit intus
aqua vis:*

*Fumidus atque altè spumis exuberat
amnis:*

*Nec iam se capit unda: volat v'apor ater
ad auras.*

Ita enim irâ calentes æstuant, neque mentis impetum possunt cohibere; citiùs elephantum sub ala celent, & flammâ faciliùs in ore ardente opprimant, quàm in animo iram. Erumpit in oculos furor, in genas rubor, in linguâ verba, in pugnos minacitas, nec pauci, Orestis instar, vi insanix, sibi digitum arrodunt, caput pugnis cædunt, aut parietalidunt Furijs agitati. Lycurgus certè rex Thracix in furorem versus, crura sibi ipse amputavit. Nam illud minus fuit in Oreste, qui per insaniam sibi vestes dilaceravit, vnde & adagium ortum est, *Oresti pallium texere*, in eos qui parant munus abufuro; & apud Iudæos vsitatissimum fuit, *scindere sibi vestimenta*, in signum indignationis. Cleomedè,

Herodot. seu Cleomenem scribit Herodotus, à Lacedæmonijs, quibus imperabat, primò expulsum, pristinx quidem dignitati restitutum fuisse, non multò tamen post in tantam insaniam incidisse, vt cuique obuio sceptrum in
facient

faciem impingeret. Quod eum facientem propinqui ſoleis ligneis illigauerunt, & in carcerem coniecerunt: vbi arrepto cuſtodis, ſeu carcerarij gladio, ab ima corporis parte ad verticem capitis, ſe diſſecuit. Tam potens eſt ira degenerans in furorem. Harthbenus fuit athleta quiſpiam, ex Helyngia, nouem cubitis procerus, quem Saxo Grammaticus in tantas Furias teſtatur cecidiſſe, vt ſummas clypei partes corroſerit, raptas ore prunas in viſcerum ima transfuderit, crepitantia flammartum pericula percurrerit, atque ad extremum in ſex athletarū ſuorum præcordia, furentem manu ferrum conuerterit. Furori hoc aſcribitur? Idem ira facit, quid non rodit? quem non mordet, cuius nomen non lacerat? quos non vel voto, vel ferro occidit? Atque id vt faciat, carbones & prunas irascendiq; materiam ſibi ipſi miniſtrat. Habetque hic affectus ſua incrementa. Quædam ira ſubito motu oritur, & citò iterum ſubſidit, multaq; sæpe facit repentino impetu, quæ omitteret meditata. Non rarò enim habet *ſaniti- am* adiunctam, quæ eſt ſeueritas excedens, etiam id crudeliter efficere geſtiens, quod iure fieri poſſe videtur. Eſt enim cupiditas ad immanitatem prorumpens. Alia eſt ira du-

rans, quæ inimicitia dicitur, & , vt grauius feriat, vlciscendi tempus obseruat; quæ & discordia potest vocari, quam Cicero iram acerbiozem, intimo odio & corde conceptam appellat. Hæc quò diutiùs retinetur, eo magis crescit, sicut foetus in vtero. Denique feritas est atrocissimæ cupiditatis rabies, vis in animo adeò accensa, & tam menti, quàm corpori imperitans, vt omnem prorsus rationis motum extinguat, feris & bestijs simillima; quæ omnes inuadit, innocentes æquè ac nocentes; nullo discrimine, *Tros Rutulusue fuit.* Hæc genera, atque hos iræ fetus non ignorans Philosophus dixit: *Iracundi quidem celeriter commouentur, & in quos non decet, & quibus de causis, & vehementiùs, quam sat sit: sed facile ac citò etiam eorum ira desistit, quod in ipso est optimum. Acerbi agrè placantur, diuq; irascuntur: nam iram retinent: animum autem si semel expleuerint, tum modus apponitur. Ultio enim modum finemq; ira adhibet, pro dolore voluptatem exhibens. Infensos homines appellamus eos, qui quibus de causis minùs rectum est, irascuntur: & vehementiùs, & diutiùs, quam ratio postulare videatur: eos etiam, qui non redeunt in gratiam, nisi ultio, vel animaduersio sit confecta.* Et alio loco: *Ira parere quidem illa videtur*

Aristot.
lib. 4.
Ethic. c. 5.

Idem l. 7.
Ethic. c. 6

er, quodammodo rationi: sed non attentè eam audit; ritu canum, qui priusquam considerarint: sitné is amicus, qui pulsavit, allatrant. Sic ira feruore ac repentino natura motu incitata, audit illa quidem rationem: sed præscriptione non intellecta, ad supplicium se ultionemq; conuertit.

Adeo

furor iraq; mentem

Præcipitant.

Potens est morbi huius remedium, cognitio illius. Quare sapienter fertur Plato auditores suos admonuisse, vt irati se in speculo contemplarentur. Nam dicebat, cum faciem suam furibundam, per omnia, phrenetico similem viderent, eo dedecore territos, imposterum ab ira sibi facile temperaturos. Est autem ira vitiosa, immoderata cupiditas puniendi eius, à quo se quis læsum arbitratur. De hac ait S. Paulus: *omnis indignatio, & ira tollatur à vobis; illa scilicet omnis, quæ rationis excedit modum, vt S. Thomas monet. Cùm enim ira sit passio, passio autem appetitus sensitiui, vt supra dictum est, eousque sit bona, quousque regitur à ratione, mala ibi esse incipit, vbi velut torrens extra alueum effusus, ordinem rationis excedit. Vnde, si quis vindictã*

S 4

à recta

Virgil. L. 2
Æneid.

IX.
IRA MALA
VENIALIS,
VEL MORO
TALIS.

Ephes. 4.

S. Thom.
2. 2. q. 158.
art. 2.